

הרב מנחם מקובר

הרב יעקב ברמן זצ"ל - קוים לדמותו כהקדמה למאמרו בנושא 'סדר ושיטה בלימוד'

הרב יעקב ברמן נולד בשנת 1878 בסלאנט שבליטא. הוא למד בישיבות טלז וסלנט, בהן הוסמך לרבנות. היה מתלמידיו של הרב שמעון שקאפ. לאחר מכן הוא למד משפטים, פילוסופיה וחינוך.

בשנת 1900 החלה פעילותו הציונית והחינוכית, זאת לאור העובדה שהוא ניתקל בבחורי ישיבה מתוסכלים בשל הרדיפות שהיו מנת חלקם עקב נטיותיהם הציוניות. הרב ברמן עסק בהוראה בעיר ממל, ובשנים 1907 - 1908 עבר ללמד באודסה, עירם של ד"ר יוסף קלוזנר וביאליק, במסגרת הגימנסיה העברית ובית המדרש לרבנים. בשנת 1902 הוא נשלח כציר מטעם תנועת "המזרחי" לוועידה הציונית הכלל-רוסית שנערכה במינסק, ובשנת 1903 השתתף בוועידת התנועה בלידא ויזם במהלכה את הקמת ישיבת לידא. בשנים 1910-1920 שימש הרב ברמן כרב העיר ברדיצ'ב, בה הוא נאבק כנגד האידיאולוגיות השמאלניות שניחמו בתורת ישראל. בתקופת מלחמת העולם הראשונה הוא עסק בהצלת פליטים ופעל בקרב הנהגת יהדות רוסיה.

בין יולי לאוקטובר 1917 הוא כיהן כרב הצבאי הראשי של החזית הדרומית מזרחית. לאחר שהוענקה לאוקראינה עצמאותה המדינית הוא שימש כמזכיר כבוד בממשלת אוקראינה הזמנית וחבר נשיאות בארגון הלאומי של יהודי אוקראינה וכן כרב הצבאי הראשי של המדינה. באותה עת הוא שימש יו"ר הנהלת "אחדות" שבה התאגדו ההסתדרויות היהודיות הדתיות. אולם עקב המהפכה הבולשביקית הוא נאסר ב-1919 באשמת עיסוק בציונות וב-1920 הצליח לברוח מאוקראינה ולהגיע לארץ ישראל, בה הוא החל לעסוק בחינוך. בשנים 1922 - 1923 עמד הרב ברמן בראש בית הספר "נצח ישראל" בפתח תקווה. לאחר מכן הוא היתמנה כמפקח הראשי על בתי הספר של "המזרחי" וכיהן כסגן מנהל מחלקת החינוך של הוועד הלאומי (1924-1944). בסיום תפקידו הוא שימש יו"ר "המזרחי" בארץ ישראל (1944-1948), כשהוא מתמנה במקביל למרכז התנועה העולמי (ב-1946).

לאחר קום המדינה הוא יסד בירושלים את המכון התורני הפדגוגי לבוגרי ישיבות. בשנת 1955 הועבר המכון לרחובות, ביוזמת הרב צבי יהודה מלצר ראש ישיבת הדרום ורבה של רחובות. במסגרת המכון למדו בחורי ישיבות שנה אחת מעבר לחמש שנות לימודיהם, כשהלימודים שולבו בשירות הנח"ל במסגרת "נח"ל פדגוגי". לצד המכון הוקמה גם מסגרת בשם "מכון להשתלמות גבוהה

למורי יהדות" שמטרתה הקניית תואר ראשון למורים בכדי להרים את קרנם של מורי הקודש. במסגרת פעילותו הוא כתב סדרת ספרים בשם "הלכה לעם", בהם הוא שילב בין ההלכות לבין דברי אגדה ומוסר.

הרב ברמן עמד בראש המכון עד לפטירתו ב-1974 כשהוא בן 96. המכון שעל יד "ישיבת הדרום" נקרא לאחר מותו בשם "מורשת יעקב", וברבות הימים התאחדה המסגרת עם מכללת אורות ישראל באלקנה ובכך הפכה למכללה האקדמית להכשרת מורים הגדולה בארץ במיגזר החמ"ד. לצד המכון הוקמה ישיבת ההסדר "אורות יעקב", הממשיכה לשאת גם כיום את שמו של הרב ברמן. בשנת 1968 הוענקו לרב ברמן פרס ישראל לחינוך ואות יקיר ירושלים. בנו הוא עורך הדין יצחק ברמן שהיה יושב ראש הכנסת ושר האנרגיה והתשתיות. מהמאמר הרצ"ב ניכרת גדלותו של הרב ברמן כמחנך שתורתו, סדורה לו. המאמר הינו מאמר יסודי ומאלף בנושא, ומהווה מאמר חובה לכל מורי מקצועות הקודש. תודתי למר יעקב פשקוס אשר עורר את תשומת ליבנו למאמר חשוב זה.